

verejnej správy založenej na MNV a ONV. Tieto, ako orgány verejnej správy musia zodpovedať politickému rozvrstveniu občianstva a musia byť nositeľmi štátnej jednoty a národného demokratického ducha národov. Preto musia prísť do národných výborov ľudia československej štátnej jednoty oddaní a mravne bezúhonní. Oporou štátu sú všetky orgány, ktoré sa o jej vznik usilovali, a to v prvom rade Slovenská národná rada a Zbor povereníkov, ktoré predstavujú správne a praktické vyriešenie rovnosti dvoch bratských národov v spoločnej vlasti. Preto je v záujme silnej jednoty štátu tieto orgány ako výdobytky Slovenského národného povstania pre Slovensko zachovať bez ohľadu na stranícko-politické pozície ďalej prehĺbovať a zaistiť ich v ústavnom riešení. Demokratická strana stojí za tými sociálnymi a hospodárskymi reformami, ktoré boli v obnovennej ČSR uskutočnené v zmysle vládneho programu, pričom sa, aby všetky tieto reformy zabezpečili hospodársku a sociálnu úroveň nášho ľudu. Výrazom neochvejnej vernosti Demokratickej strany v republike je presvedčenie, že slovenské národovectvo môže byť len vtedy pevné a neochvejné, keď sa prejavuje ako bratstvo k národu českému. Len vtedy je základom československého vlastenectva. Naša sila a naše víťazstvo spočíva tiež v našom demokratickom, kresťanskom a sociálnom programe. Tento program slovenský ľud svojou manifestačnou väčšinou schválil a Demokratickej strane ako jej nositeľke prejavil svoju dôveru. Uložil jej tak zvýšenú zodpovednosť za ďalší vývoj pomerov v národe a štáte. Od dôsledného uskutočňovania tohto programu nemôže Demokratickú stranu odradiť žiadne nežičlivé stanovisko našich politických odporcov. Po našom víťazstve v týchto voľbách sme stále svedkami, ako naši politickí odporcovia snažia sa Demokratickú stranu postaviť do svetla, ako by sa odchyľovala od svojho programu. Svojou zvláštnou rozhodnosťou odmietame obvinenia, ktoré stávajú v pochybnosť, vernosť Demokratickej strany k štátu a jej priateľský vzťah k Sovietskemu zväzu a jej pokrokové snahy. Odmietame obvinenia, že by Demokratická strana poskytovala ochranu akýmkoľvek protištátnym živlom a dôsledne staviame záujem národa a štátu nad záujem strany. Veľmi dôrazne je konštatované, že Demokratická strana nemala a nemá nič spoločného s prejavmi, ktoré nie sú v duchu uvedeného programu, také nevyvolávala a kategoricky ich odmieta. Demokratická strana je presvedčená, že náš národ milujúci slobodu, demokraciu a poriadok zachová rozvahu a pochopí, že len v tvorivej práci je jeho budúcnosť. Slobodnými voľbami sa kladú základy pokojnej práce, ktoré jedine môže zabezpečiť tie sociálne požiadavky nášho ľudu, ktoré sú jeho priáním. Demokratická strana bola po mravno-politickej obrode volá po plnení občianskych povinností a odsudzuje každý pokus, ktorý by nasledoval tieto ciele nech pochádza z akéhokoľvek prameňa a prostredia. Náš verejný život musí byť nefalšovaným prejavom demokratického zmýšľania nášho občianstva, aby slovenský národ sa mohol venovať ďalej spolupráci s bratským národom českým na budovateľskom diele štátu. Slováci, Slovenky ďakujeme Vám za dôveru, týmto ohlasom potvrdzujeme a zdôrazňujeme zásady nášho víťazného programu. Po zaistení demokracie volá nás Demokratická strana, aby ste svorne a odhodlane s rozvahou a pokojne do ďalšej práce za našu vlasť za jej pokoj, mier a pokrok. Predsedníctvo Demokratickej strany.

Čas, č. 123, 5. júna 1946

Dokument č. 66

Poučenie Povereníctva vnútra pre zamestnancov VI. odboru Povereníctva vnútra o porušovaní morálnych zásad po voľbách zo 7. júna 1946

Povereníctvo vnútra – VI. odbor.

Vec: Morálka zamestnancov VI. odboru – závady

Bratislava 7. jún 1946

Tajné!

Poučenie č. 4

Sme po prvých demokratických voľbách do ÚNZ v oslobodenej vlasti – ľudovodemokratickej republike Československej. Po týchto voľbách treba konštatovať, že u mnohých jednotlivcov badať akúsi vzrušenosť, neistotu na jednej a jasanie, vyhrážky a osočovanie na druhej strane, hoci sa očakávalo, že aspoň medzi našimi radmi sa podobné zjavy nevyskytnú. V úradných miestnostiach sa medzi personálom klebetí, polemizuje, kritizuje a nadáva, čo častokrát je príčinou rôznych roztržiek a hádok. Na miesto úradovania a vykonávania služobných povinností sa teda zbytočne klebetí a márne tak drahocenný čas v úrade. Nemiestnym kritizovaním a rôznymi pletichami rôznej tendencie vnáša sa nervozita, demoralizuje sa morálka a družnosť v úrade neopodstatnene, čo v každom prípade dáva vysvedčenie o nevyspelosti a nevedomelosti väčšiny ľudí tohoto druhu.

Tesne po vyhlásení volebných výsledkov istá časť ľudí jasala od radosti nad víťazstvom istej politickej strany, bozkávali a objímali sa od nadšenia a pri tom celkom otvorene prejavili svoje zmýšľanie v takom smere, ako by po voľbách bolo malo dôjsť k vnútorným zmenám – rozvratom, čisteniu alebo dokonca zatváraniu ľudí z iného politického tábora a pod.

Tu sa vlastne ukázalo, akí sú jednotlivci, aká je pravá tvár pokrytco a ako ďaleko sme vyspeli pre správne chápanie politiky a súčasných pomerov vôbec. Tu bolo jasne vidieť, koľkí a ktorí by vedeli i čo len sebemenšie zo svojho pohodlia obetovať zo svojho pohodlia obetovať za vec ľudovodemokratickej Republiky, za blaho národa a štátu.

V zápale predvolebnej horúčky zabudlo sa na vládny program, zabudlo sa na hrôzy najväčšej vojny sveta, na útrapy miliónov ľudí, na vdovy a siroty, zabudlo sa hlavne na príčiny tohoto najväčšieho nešťastia ľudstva, aké v dejinách vôbec poznáme – na nemilosrdný fašizmus ako najväčšie nebezpečenstvo našej slobody, štátnej nezávislosti a pokoja a mieru ľudstva. Zabudlo sa na naše slávne Slovenské národné povstanie, kedy všetky zložky národa bezohľadne chlap pri chlapovi, plece pri pleci, zomkli v jeden šik do boja proti odvekému nepriateľovi Slovanstva za oslobodenie slovenského národa a za obnovenie republiky Československej.

Predvolebné kortešačky, ktoré vo väčšine prípadov boli svojou tendenciou zahrotené proti ľudovo – demokratickým zásadám, čiastočne rozvrátili v našich radoch tú morálnu silu a jednotnosť, ktorá by sa za Slovenského národného povstania ukázala byť tak silnou.

Ak si niekto myslel, že po týchto voľbách dôjde k nejakým zmenám, rozvratom a pod. je nesporne mylne orientovaný. Dnes viac ako inokedy musí si každý ujasniť a uvedomiť, že politika našej Republiky pôjde i naďalej bez akýchkoľvek pochybností na línií najužšieho spojenectva so Zväzom sovietskych socialistických republík, lebo toto je cesta prirodzená, cesta národnej cti a predovšetkým krvi, spolupreliatej v spoločnom boji proti jednému a tomu istému nepriateľovi ľudstva. Áno, na základe takejto orientácie ideme na budovateľskej ceste spolu s bratským národom českým ruka v ruke, ako rovný s rovným, či sa to už nepriateľom terajšieho nášho štát. (neho) zriadenia na jednej alebo na druhej strane páči alebo nie.

Prezident Budovateľ v jednej svojej reči celkom jasne vyhlásil: „Sme jednoznačne a nad všetky pochybnosti za orientáciu s východom, avšak bez toho, aby sme sa na západ pohnevali.“

Myslím, že tieto jasné slová nášho najväčšieho muža - štátnika svetových rozmerov, sú najlepším výrazom a dôkazom nášho politického zamerania a správneho poňatia politickej orientovanosti, lebo jedine takéto chápanie môže zaručiť rozkvet a blaho pracujúcich, jak jednotlivca, tak i celého štátu.

Som nad všetky pochybnosti presvedčený, že sa nenájde medzi nami taký jednotlivec, ktorý by s takýmto chápaním nesúhlasil a svoje konanie nezameral v najlepšom vedomí, že tak robí pre krajšiu a lepšiu budúcnosť nás všetkých i budúcich.

Nariaďujem opätovne všetkým prednostom, aby pri každej príležitosti venovali zvýšenú pozornosť pri školení a poučovaní svojich podriadených, pokiaľ ide o znalosť a poznanie vládneho programu, ktorý je jediným programom pri budovaní novej Republiky. Dnes každý si musí dvojnásobne uvedomiť, že vládny program nie je výrazom nejakých straníckych kombinácií, ale je jediným možným spôsobom našej štátnej a národnej existencie.

Všetci príslušníci VI. odboru na znak, že boli poučení, podpíšu sa vlastnoručne na toto poučenie.

Dostane: Všetci prednostovia sekcií a oddelení tunajšieho odboru na prevedenie.

Za povereníka
nečit.(ateľný) podpis

Slovenský národný archív Bratislava, f. Povereníctvo vnútra, obežníky, kart. 4, 1946.

Dokument č. 67

List J. Ursínyho z 8. júna 1946 K. Gottwaldovi

V zastúpení Demokratickej strany dovoľujem si upozorniť, že pri zostavovaní vládneho programu bolo by potrebné z hľadiska slovenského vziať do úvahy toto:

1. Ústavné riešenie pomeru Čechov a Slovákov má byť prevedená na základe zásad prijatých košickým vládny programom.
2. Dohody ujednané medzi vládou a Slovenskou národnou radou budú do ústavného riešenia dodržané.
3. Vláda vynaloží všetko úsilie, aby na Slovensku jednak v súvislosti s odsťahovaním Nemcov, jednak v rámci celoštátneho plánovania bol vybudovaný v čo najkratšom čase priemysel v tomto rozsahu, aby prebytok pracovných síl mohol byť zapojený do vybudovania slovenského priemyslu.
4. Prevedená bude priemerná úprava cien výrobkov poľnohospodárskych, menovite v sektore obilnín.
5. V čo najkratšom čase bude poskytnutá náhrada za vojnové škody, hlavne sociálne slabým jednotlivcom.
6. Vláda pri vyst'ahovaní Nemcov vyst'ahuje primeranú čiastku Nemcov zo Slovenska a pri vyst'ahovaní ako aj pri výmene Maďarov poskytne Slovensku pomoc.
7. Vyživovacia politika bude prevádzaná jednotne z celoštátneho hľadiska.
8. V celoštátnych úradoch, ústavoch, podnikoch a v armáde budú Slováci pomerne zastúpení tak, ako to určuje košický vládny program.
9. Vláda sa postará o úplne odzbrojenie civilného obyvateľstva na Slovensku.

Tento bod výslovne uvádzať do vládneho programu nie je potrebné.

S obzvláštnou úctou

Ján Ursíny